

Almodóvars kameralins åker återigen bergochdalbana över kvinnokroppen

Publicerat i Feministiskperspektiv.se, december 2011

Den spanske filmmakaren Pedro Almodóvar är känd för att överraska sin publik, att förnya sig. Hans filmer sägs erbjuda plötsliga scenförändringar och surrealistiska historier. Det stämmer. Filmerna böljar fram och tillbaka och tecknar bisarra livsöden.

Men det finns något som aldrig vare sig förvånar eller överraskar i Almodóvars filmer – närvaron av det sexualiserade våldet.

Almodóvars produktion har med få undantag kretsat kring eller innehållit inslag av sexualiserat våld. I nästan samtliga fall riktar sig detta våld mot kvinnor, även om det finns fall där det riktar sig mot (homosexuella) män. Detta tema återkommer i bla *Bind mig älska mig* 1990, *Höga klackar* 1991, *Kika* 1993, *Köttets lustar*, 1997 och *Tala med henne* 2002.

På så sätt erbjuder Almodóvar inga överraskningar eller nyheter i denna hans nya produktion: *The skin I live in*, trots den nya minimalistiska stilen. Filmen hade världspremiär i Cannes i maj och svensk premiär i veckan som gick. Filmen handlar om en kirurg som håller en kvinna (Vera) fånglad i sitt hem och skapar med hjälp av experimenten på henne en hud som inte går att bränna. Hans hustru har tidigare brännskadats i en bilolycka och nu vill han återskapa hennes like.

Kritikermottagandet den här gången är spretigt. Filmen får allt mellan två poäng och fullpott. Och vad handlar den om? SvDs recensent förstår det som en fråga om identitet och hud. Vem är jag under huden, under könet? GP undrar om Almodóvar har blivit cynisk, eftersom sexet har blivit plågsamt och männen våldtäktsmän. Expressen tycker att det är en tragisk thriller i kombination med att kvinnan i filmen är en perfekt skönhets. SRs Kulturnyheter menar att det handlar om hur könet är både skal och fångelse. Aftonbladet tycker att Almodóvar börjar bli förutsägbar och menar att filmen är en knäpp och sexig thriller.

Om filmen verkligen vill diskutera något kan jag inte bedöma. Men jag kan konstatera att Almodóvars kameralins återigen åker bergochdalbana över en kvinnokropp. Upp och ner. Ner och upp. Kroppen styckas upp i små delar, genom ritningar på kroppen och kroppens prototyp. Delarna zoomas in, de zoomas ut. Där finns det sexualiserade våldet; i form av två eller tre våldtäkter – jag tappar räkningen. Där finns kontrollen över en kvinna, fången under en mans kontroll. Där finns den omvända kvinnan som efter fångenskapen ställer sig på sin vaktares sida och intygar för omvärlden att hon är där av egen fri vilja. Vi har mött henne förr hos Almodóvar; som *Marina*, som *Alicia*, som *Lena*. För att nämna några.

Vid varje kontrollerat kvinnoöde målar Almodóvar in en förmildrande omständighet, som gör att fokus försvinner från kvinnovåldet, till något annat. Kvinnovåldet blir en fond, en kittling, lite porr. Så även denna gång.

Sociologen Stina Jeffner (1998) har identifierat ett antal förmildrande omständigheter som gör att en våldtäkt kan omförhandlas och tolkas som något annat – sex helt enkelt. Flera av dessa omständigheter uppträder i Almodóvars filmer (Larssen 2006: ”Våldtäkt eller kärlek – om

åskådarskap och det sexuella övergreppet i Pedro Almodóvars film *Tala med henne*”) och gör att publiken/kritikerkåren omformulerar det sexuella övergreppet till att handla om något annat.

Han manar fram andra tankar: Men ville hon inte egentligen? Han ville henne väl. Det var synd om stackarn. Då var det väl inte så farligt? Dessutom verkar ju hon mjukna upp under tiden..

Även denna gång handlar det om ”något annat”. Identitet, scenografi, transhumanism, bioetik. Vem är egentligen Vera? Är det verkligen våld mot en kvinna? Är hon inte en man? Allt detta sker under tiden kameran följer kvinnokroppen där hon sitter inlåst innanför en glasbur, betraktad av sin fångvaktare.

Filmkritikern Laura Mulvey (1975) har konstaterat att kvinnor i film styrs av tre blickar. Dessa blickar är rollfigurerna som betraktar varandra; kameran; och den (manliga) åskådarens blick. För att åskådaren ska uppnå mest möjliga njutning måste de två sistnämnda blickarna döljas. På så vis försvinner medvetenheten om att filmen är en skapad illusion och åskådaren kan identifiera sig med den manliga karaktären och vinna tillgång till kvinnan i filmen.

I *The skin I live in* smeker kameran, återigen, långsamt varje kontur på kvinnokroppen, som är instängd, ovetandes, betraktad. Som en present till den manliga åskådarens blick och kontroll. Nu väntar jag på att Almodóvar ska byta kameran till sin nästa film och verkligen förnya sig.

Helle Larssen